

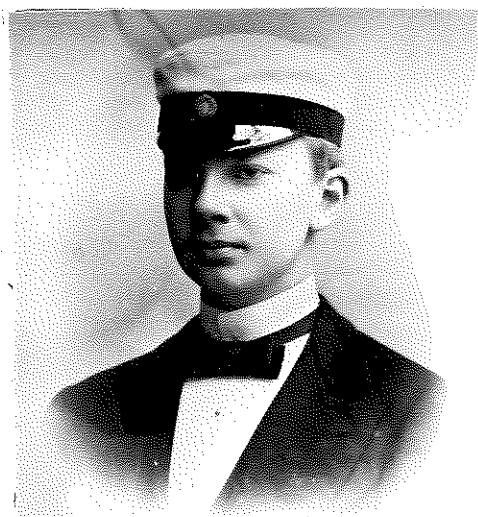
Elin.

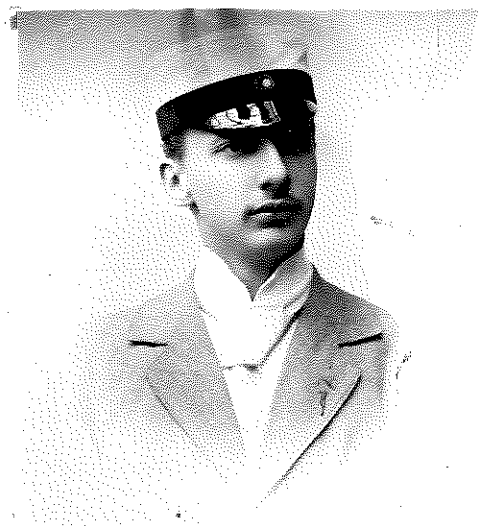
Signe.

Robert.

Gustav.

Nicolaus.

och jag ofta lekte med. Det var Robert och Sixten Malmberg, söner till en bankdirektör i Uddevalla. De bodde mitt emot oss, därför råkades vi lätt. Den yngre av dem, Sixten, hade mycket fäst sig vid Nicolaus och kom ofta upp köksvägen och frågade med sin hessa röst: "Är Bulle inne?" Det var en mycket snäll gosse, men han och ännu mer hans något äldre bror hade i hemmet lärt sig att missbruka Guds namn på ett ganska grovt sätt. Detta visste Mamma, och hon skulle ha blivit mycket bedrövad, om vi hade kommit hem och använt något av de många utrop, som titt och tätt gingo över de små gossarnes läppar. Likväl förbjöd Mamma oss icke att vara tillsammans med dem. Beträffande Gustavs kamrat-umgänge hade Mamma nog ibland sina dubier. Jag minns, att ett par mörklagda pojkar, Conrad och Eskil Tureson, som kommit in i skolan först i någon av de högre klasserna, av någon anledning väckt Mammans misstänksamhet. Därom talade Mamma ibland, men hon lade likväl icke något band på Gustav. Robert hade mera betryggande umgänge. Av hans kamrater minns jag särskilt den stabile bondgossen från Orust, Olof Ulrici, nu prost och kyrkoherde i Hunestad i Halland. Denne gosse, som var från ett fattigt hem, bjöd Mamma ibland till middag och även någon gång om sommaren var han vår gäst, även över natten. Hans syster, som bor här i närheten, har mer än en gång med tacksamhet talat om Mammans godhet att trots det dryga hushållet inbjuda brodern till en god middagsmåltid, som han så väl var i behov av. En annan av Roberts klasskamrater hette Norberg. "Har han rött hår?" frågade någon, varpå Mamma till vårt obeskrivliga nöje svarade: "Nej, det är en så hygglig gosse".

Hövligen mot hög och låg men särskilt mot äldre personer, och tacksamma ville Mamma lära oss att vara. Mamma tillhöll oss att, om vi hade sällskap med en äldre person, gå till väns-

ter om denne. När Mamma hade besök, så ville hon, att vi skulle komma in och hälsa. Det kunde då hända, att man stannade kvar en stund i förmaket, men det kunde också hända, att man av Mamma, som kanske ville tala med den besökande utan lyssnande barnaöron, fick tillsägelse att gå. Detta kändes mycket förargligt. Fru Jenny Berg, maka till kyrkoherde Paul Berg, har såsom något anmärkningsvärt berättat för mig, att, då hon och hennes man som nyförlovade gjorde visit hos Mamma kom jag in och hälsade och gick sedan och satte mig tyst och stilla på en stol vid dörren. När vi voro bjudna på barnkalas, gav Mamma oss många förhållningsorder. Vi skulle buga eller niga artigt, framföra en hälsning från Mamma, inte vara framfusiga, utan tillbakadragna, svara ordentligt, om någon äldre tilltalade oss, inte vara högljudda och när kalaset var slut, inte glömma att tacka, då vi sade farväl.

En gång fick jag av min gudfar, handlanden Hellgren i Uddevalla, ett vackert smycke: ett svart kors, sirat med gyllene blommor och pärlor. Gåvan hade lämnats till Mamma, och Mamma hade tackat för den. Men detta var i Mammas uppfattning ej nog. Vi bodde på Gustavsberg, men Mamma gjorde en extra resa med mig till staden och tog mig med till Hellgrens, där jag själv fick niga och tacka för vad jag hade fått.

Vid måltiderna upprätthöll Mamma en mycket god disciplin. Den enda, som tillät sig friheter, var moster Tekla, som plockade bort fläskstrimlorna i köttrolladerna och lämnade kvar på tallriken, vad hon för övrigt ej tyckte om. Därom sade Mamma ingenting, men barnen fingo ej vara självsvåldiga. I vårt hem hade vi alltid särdeles vällagad mat, men allt smakade oss ju inte lika gott. Vi tyckte mycket om t.ex. källdolmar, hotch-potch och hönsfricassé, men ölsupa, som tidtals förekom varje

lördag, var oss motbjudande. Men vi måste lära oss att äta den mat, som serverades, och vi fingo aldrig lämna något på tallriken. Såsom en särskild favör fick Robert en för honom tillagad sås, då vi hade kolja, stuvad med citron. Den enda maträtt, som vi fingo slippa, om vi ville, var det feta doppbrödet på julaftonen. Gustav var den ende av oss, som uppskattade denna rätt. Det rökta grishuvudet blev sedermera hans specialitet.

Mamma hade en nästan panisk förskräckelse för sjön. Av de faror för barnen, som Mamma ibland utmålade för sig, torde ingen ha sysselsatt hennes tankar så som drunkning. Under somrarna på Gustavsberg syntes denna fara vara tillstädes överallt: på badhusverandan, när vi fiskade krabbor, vid ångbåtsbryggorna, då båtarna lade till och lockade oss dit men framför allt under badning och i roddbåtar. Därför hade Mamma förbjudit oss att simma utanför bassängen, där det var djupt vatten, och att gå i båt, så vida icke någon äldre vore med, som kunde taga hand om oss och passa på oss. Flera av de jämnåriga kamraterna röorde sig under badningen fritt på djupt vatten, och en och annan av dem hade roddbåt. Därför var nog frestelsen att göra Mamma emot, mycket stor. Men så vitt jag vet, överträdde aldrig Mammans förbud.

I den översta lådan i farfars chiffonjé hade Mamma lagt två barnböcker, som Mamma av någon för oss okänd anledning förbjudit oss att läsa. Om vi ställde oss på en stol, kunde vi mycket lätt draga ut den lådan och även se, vad som fanns i den. Detta gjorde vi ibland. Men det föll oss aldrig in att ens röra böckerna. Vi kände något slags rädsla för dem. "Se, där ligga de stygga böckerna!" sade vi.

Tidigt fingo vi vänja oss vid sparsamhet. På grund av omständigheter, som jag förut berört, fick Mamma under de sena-

re åren av sitt liv betydande ekonomiska bekymmer. Vi kunde ej undgå att märka detta, och med vemod sågo vi hur vår livsföring ändrades. Vi fingo ej längre bo på Gustavsberg om somrarna. Allt, som kunde undvaras, drogs in. De goda konjakseringarna bakades inte, de traditionella julgotterna ersattes med enkla kompotter av blåbär och hallon, och strösockret försvann från måltidsbordet. Men på maten sparades icke. Den var alltjämt tillräcklig och som förut vällagad. Amanda, vår kokerska under åtta år, yttrade helt nyligen om vårt kosthåll: "Det var ett mathus, och där behövde ingen gå hungrig".

Men vi fingo också vara med om ett sparande för egen del, som var roligt. Sedan postsparbanken år 1884 inrättats, erhöilo vi var sin sparbanksbok. Det var ett stort nöje att för 10 öre förvärva det blågula sparmärket med bilden av ett lejon. När man hade samlat tio sådana och fästat dem på sparkortet, gick man till posten, där någon av bröderna Öhrnell klistrade in i boken ett avlångt märke, på vilket stod: "Insatt en krona". Detta tyckte man var mycket storartat. Mamma gav oss inga fickpengar, såsom nu är vanligt, men en och annan "peng" fingo vi dock av olika anledningar, t.ex. om man lydigt tagit in ricinolja eller något annat illasmakande läkemedel. En gång, då jag var förkyld, erbjöd Mamma mig en hel krona, om jag bara ville hosta upp ordentligt. Hade ett sådant erbjudande alltjämt stått mig till buds, så skulle jag ha varit millionär. Gustav hade en liten inkomst av att bära omkring s.k. påminnelsebrev för moster Tekla d.v.s. för Skandia. Han fick 3 öre för ett brev inom stadens tullar och 5 öre, om adressaten bodde utanför. Vi köpte sällan gotter, möjligen billiga lakritssnören hos Brattbergs. Vida mer ekonomiskt var att utbedja sig att få gå ett ärende till Rydholms specerihandel, där man kunde få en strut

karameller av den barnkäre Hofvander. Nicolaus var hans särskilde gunstling.

Mamma hade avsmak för all slags flärd och tillgjordhet och kunde genom sitt föredöme motverka sådant hos oss. Hon hade slätkammat hår, bena mitt i pannan och en knut i nacken. Någon gång använde Mamma en s.k. hårklädsel av band och spetsar, som på den tiden brukades av äldre damer, till vilka även 40-åringar räknades. Mamma var alltid välklädd och köpte kanske för hennes förhållanden väl dyrbara saker, men hon var ytterst aktsam om sina kläder och gav oss även i detta stycke ett gott exempel. Varken armband eller ringar, utom de släta, ägde Mamma. Sådana skulle dock väl ha passat Mammas mjuka, vackra händer. I vardagslag nyttjade Mamma en liten nätt guldbrosch, som hon ärvt efter sin mor, och som nu är i min ägo, och vid högtidligare tillfällen en större, med pärlor. Andra smycken ägde Mamma ej. Då jag en gång hade fått en liten ring, som jag var mycket glad över, sade Mamma: "Att du bara vill ha sådant!" I Mammas stora linneskåp fanns inte ett enda lakan eller ett enda örngott med spets. Dylika prydnader tyckte Mamma ej om.

En sensommardag för ett par år sedan fick jag här i mitt hem besök av en mamma, vars ärende var att be om ursäkt för att hennes gosse varit inne i min trädgård och tagit några äpplen. När hon hade gått, kom jag att tänka på min barndomstid, och det stod genast klart för mig, hur min Mamma skulle ha handlat i en liknande situation. Låt mig berätta.

Det var i mitten av 80 - talet. Snett emot oss vid Kungsgatan bodde en tid en judefamilj vid namn Solnitzky, som vi inte kände annat än som våra grannar tvärs över gatan. En vårdag, då solen lyste starkt, hittade Robert på att låta Mammas neckspegel reflektera solen in i Solnitzkys våning, som låg åt norr.

Robert hade dragit ned rullgardinen så långt, att det bara var plats för spegeln, och denna rörde han på oupphörligt. Jag satt bredvid och tyckte, att detta var mycket roligt. Rätt som det var, fingo vi se Solnitzky komma över gatan mot vårt hus. Då anade vi oråd, och Robert upphörde med strålkastninga. Mamma var inte hemma, då Solnitzky ringde utan Elin tog emot och gav honom antagligen sådana besked, att han gick sin väg. Men, då Mamma kom hem och fick höra, vad som hade passerat, tog hon Robert vid handen och gick med honom upp till Solnitzkys, där Robert själv fick be om ursäkt.

Ett annat minne, från en Gustavsbergssommar, dyker upp och förtjänar kanske relateras.

Nicolaus och jag hade varit och gungat på Lönners veranda och närmade oss springande barnhusgården för att hinna hem i tid till middagen. Vid ekonomibyggnaden stod föreståndaren, pastor Hemberg, med uträckta armar för att infånga oss. Utan att bry mig om hans lockelser skyndade jag vidare, men Nicolaus gick honom till mötes och lyftes upp i hans famn. Dagen hann emellertid ej bli afton, förrän Mamma genom moster Hulda visste, att jag hade burit mig mycket illa åt mot pastor Hemberg. "Nu får du gå och be pastor Hemberg om förlåtelse", sade Mamma. Djupt olycklig gick jag den kvällen till sängs, och, när jag följande morgon vaknade, kände jag, att något svårt hängde över mig. "Nå, skall du gå idag?", sporde Mamma. Du slipper ändå inte". Dagen gick dock till ända, utan att något skedde. Men tredje dagen, då vi med Mamma voro på väg till skogen och passerade Barnhuset, fick Mamma se pastor Hemberg endast några steg ifrån oss. "Nu går du, sade Mamma vänligt men bestämt, och Nicolaus följer med dig". Nu fanns det ingen återvändo. I min lille brors sällskap gick jag nu fram till pastor Hemberg och

framställde min bön om ursäkt ordagrant så, som Mamma hade lärt mig. Och nu fick jag underkasta mig den ömhetsbetygelse, som jag för ett par dagar sedan hastigt och obekymrat hade sprungit ifrån. Sedan tog pastorn oss med in på sina rum och bjöd oss på karameller. När dörren strax därefter öppnades, var det för ett par glada barn, som springande sökte sin Mamma. Och därmed var en liten barnviljas hopplösa kamp mot en starkare till ända, och allt det ve, som därav följt, förtogs av den strålande sommarsolen. Men Mamma hade lärt mig att säga "förlåt", dock inte det ord, som hastigt och meningslöst glider över läpparna, utan det "förlåt", som innebär en förödmjukelse. Så liten jag var, kände jag detta.

Innan jag avslutar dessa smådrag om Mammas handledning av oss, vill jag erinra om en sak. Att en eller annan av oss blev av ett räddhågat temperament eller åtminstone mera försagd än frimodig, torde mindre varit en följd av uppfostran än ett arvsanlag efter Mamma. I yngre år hade Mamma lidit av en psykisk depression, som syntes Pappa så allvarlig, att han reste med Mamma till Stockholm, där den ansedde läkaren, professor Anders Andersson (1892) rådfrågades. Snart nog tillfrisknade väl Mamma, men det kan tänkas, att det pessimistiska drag i Mammas mentalitet, som framför allt tog sig uttryck i en ofta omotiverad oro, ja ångest för barnen, kunde vara ett annat symptom av psykisk ohälsa. I andra förhållanden visade Mamma sig alls inte rädd, ja, hon kunde samla sig till verkliga kraftprov, t.ex. då hon i fallet Mips tog itu med mycket obehagliga saker, eller då hon i Göteborg besökte inflytelserika personer för att utverka det Hvitfeldtska stipendiet åt Gustaf och Robert och plats i Kjellbergsska flickskolan åt mig. Många andra svåra vägar hade Mamma att gå, och hon gick

dem.

Vi syskon voro nog alla mer eller mindre nervösa belastade. Angående min ringa person måste jag medge, att jag i uppväxtåren var mycket illa där. Särskilt under konfirmationstiden i Göteborg. "Nervositeten" yttrade sig dels i en nästan outhärdlig längtan efter Mamma och hemmet, dels i en oresonlig, ängslande fruktan för huvudvärk, migrän, varav jag förut haft mycket svåra anfall. Ofta skrev jag till Mamma och jämrade mig, och lika ofta fick jag brev tillbaka. När jag nu läser igenom dessa femtio år gamla brev, så slår allra först emot mig en levande fläkt av Mammans kärlek och den där härflytande allt omfattande omsorgen om oss, allt ifrån det, som för Mamma var det högsta, det enda nödvändiga, till den ringaste småsak. Vidare är det intressant att iakttaga, hur riktigt Mamma bedömde mitt fall, och hur klokt hon försökte behandla mig. Breven innehålla talrika uppmuntringar. "Kasta bort sådant, som inte är värt att tänka på! Var inte ledsen! Allt blir bra!" Och, då Mamma trodde, att arbete skulle vara nyttigt, ställde hon om, att jag fick lektioner i franska för den mycket skickliga lärarinnan Thyra Kullgren. I ett brev, som Gustaf skrev till mig å Mammans vägnar, säger han: "Mamma tror, att det skulle göra dig gott, om du kunde få så omväxlande göromål som möjligt, särskilt något tankearbete. Mamma är synnerligen angelägen om att du snart får full sysselsättning". Senare i brevet skriver Gustaf några mycket kloka ord: "Bry dig nu ej om att skriva till Mamma om dina nerver, ty dem skall man aldrig låtsas om varken för andra eller för sig själv". Till sist avslöjar Gustaf, att han själv haft liknande svårigheter, då han var i min ålder.

I Mammans brev förekom denna passus: "När du skriver, så

hav för dig Mammans brev, och svara på mina frågor". Vilken god lärdom i fråga om det umgänge människor emellan, som förmedlas genom brev! Detta fick inte tagas nonchalant. Brevet skulle inte blott i allmänhet besvaras, utan på varje fråga, som Mamma gjort, skulle givas ett direkt svar, så att Mamma fick veta, vad hon önskade. Att man ej fick dröja med besvarandet, var en självfallen sak.

Därigenom att Mamma, när hon ville fostra oss till lydnad, sanningskärlek, ödmjukhet, tacksamhet m.m. begagnade sig av den i Guds ord givna men numera så allmänt bortkastade föräldramyndigheten, åtnjöt Mamma sina barns respekt och var deras auktoritet i en grad, som redan på den tiden var något ganska ovanligt. Därjämte ägde hon i ännu högre mått deras kärlek.

Farfar och Pappas släktingar.

Då farfar inflyttade till Uddevalla, hade han fått anställning som räkenskapsförare, eller bokhållare, såsom det på den tiden hette, hos major Michael Koch, ägare av bruk och jordegendomar. Koch var icke militär. Titeln hade han förvärvat för penningar, vilket kunde gå för sig för mer än hundra år sedan.

Det var ett stort hus, även i yttre måtto, som farfar kom att tillhöra. Stadsfastigheten i hörnet av Drottninggatan och Norra Hamngatan, hörde till de få förnämliga i Uddevalla, och övervåningen, som odelad beboddes av familjen, torde ha varit den största och vackraste i staden. Till personalen hörde - utom bokhållaren och den lägre hushållsbetjäningen - sällskapsdam, husmamsell, kammarjungfru och betjänt, troligen också kusk, eftersom majoren höll sig med hästar och täckvagn.

Den kochska familjen under denna⁵/efterföljande generation, för vilken brukspatronen Arthur Koch, på äldre dagar disponent för Kampenhovs fabrik, och huvudman, betecknade toppen av societeten i Uddevalla. Att umgås med Kochs betraktades i småstaden nästan som en presentation vid hovet. Döttrarna blevo gifta med "allmänt aktade svenske män". En äktade landshövdingen i Jämtlands län, John Ericson, son till järnvägsbyggaren Nils Ericson, en annan blev såsom A.N. Sundbergs maka ärkebiskopinna i Uppsala, och en tredje blev gift med generalmajor Krüger. Denna dotter hade i ett tidigare, kortvarigt äktenskap en dotter, som blev mor till den bekante barnläkaren Curt Gyllensvärd.

Majorskan Koch, född Iggeström, var farfars kusin. Det påstås, att farfar under de tjugo år, som han var anställd hos Kochs, i sina samtal med kusinen lade sina ord så fyndigt, att något tilltalsord, vare sig "du" eller förnamnet behövde användas.

Detta förhållande brukade moster Tekla anföra som bevis för att titelbortläggning, som hon för sin del ogillade, var något helt obehövt.

Farfars sällskapstalanger äro mångfaldigt omvittnade. Att han ofta deltog i umgängeslivet, förmåla de knapphändiga daganteckningarna i hans almanackor. Han hade en glänsande humor - en gåva, som i större eller mindre mått gått i arv till hans efterkommande - och han var den eftersökte "rolighetsministern". För några år sedan förekom i "Bohuslänningen" en ur gamla papper hämtad redogörelse för en maskerad i Uddevalla år 1858, jämte en förteckning över "maskerna", upprättad av en bland deltagarna, fru Ulrica Kullgren. Såväl Pappa som farfar nämnas bland de agerande. Om farfar skriver fru Kullgren: "Hovråd. Niclas Malm. Gammaldags bruna sidenkläder med broderier och en väldig allongeperuk, krås, manschetter. Mycket roande."

Om farfars hem i Uddevalla kunde Kristina Belfrage lämna besked, hon, som varit tjänarinna hos farfar, innan hon blev gift med Pappas dagakar, Niklas. Kristina berättade gärna och med en viss stolthet om sin tjänstetid i "herr Malms hus", om ordningen och disciplinen. "När jag kallar på Kristina, så skall Kristina inte säga: 'va', utan: 'herr Malm'." Kristinas framträdande var städse präglad av en för hennes villkor ovanlig belevenhet.

Den inom vår familj, som bäst kände farfar, var nog moster Tekla. Som ombud för försäkringsaktiebolaget Skandia hade farfar moster Tekla som skrivbiträde. Med stor aktning talade moster Tekla alltid om farfar. Den kunnighet i bokföring och den (grundliga) insikt i försäkringsverksamhet och merkantila frågor, som moster Tekla ägde, hade ju också farfar lagt grunden till. Farfar å sin sida torde ha uppskattat moster Teklas

klara huvud. Den i allt, det större såväl som det mindre, genomförda ordentligheten, som var ett utpräglat drag hos moster Tekla, torde ha utvecklats under det dagliga arbetsumgänget med farfar. "Tekla ska' torka av linjalen!" Dessa ord av farfar citerade moster Tekla gärna.

Farfars minne var levande i vårt hem genom de föremål, som hade tillhört honom. Där var den långa soffan av almträ, som med sina kuddar i ryggen och den tredelade tagelmadrassen var en underbar viloplats; jämte två stolar betraktades den som Elin's rättmätiga egendom. Där var det förnämt enkla mahognyskrivbordet, placerat på kontoret såsom moster Teklas pulpet; där var det likaledes stilrena nattduksbordet, även detta använt av moster Tekla jämte schäslongen, gungstolen och två s.k. göteborgsstolar; där var den vördnadsbjudande chiffonjén, som med sina smälådor och gömslen utövade en stark dragningskraft på oss; och slutligen de två spelborden av mahogny, placerade ett hos Elin och ett hos moster Tekla och av dem båda använda som skrivbord. Allt, som hade tillhört farfar, kännetecknades av gedigenhet och förnäm smak.

Farfar avled, som förut nämnts, år 1874. Dödsorsaken har uppgivits vara, att "hjärnan förintades".

Med Pappas närmaste släktingar, faster Elise, som var farfars syster, och den Nielsenska familjen på Jonsered, uppehölls förbindelsen städse även efter Pappas död. Den förmedlades för faster Elises vidkommande huvudsakligen genom Elin. På grund av att hon var den enda av oss syskon, som sett och kunde minnas farfar, hade hon liksom monopol på allt, som hade med farfar att göra, och var mycket intresserad av hans släkt. Betecknande är, att Elin, när hon talade om farfar, alltid sade "min far-

far" med någon tonvikt på "min". När faster Elise var död, var det också Elin, som ensam fick mottaga minnessaker efter henne. Men Mamma var mycket mån om att vi alla skulle visa faster Elise uppmärksamhet. Då jag första gången var i Göteborg - september 1890 - tog Mamma mig med till faster Elise. Det var ett magnifikt hem, som de båda damerna, faster Elise och fru Ottonie Malm, hade vid Stora Nygatan, mitt emot Trädgårdsföreningen. Och jag minns ännu idag den stora tebrickan med silver och vackert porslin, som en jungfru bjöd omkring.

Pappas kusin, kanslisekreterare Hugo Malm, brukade göra visitt hos Mamma, då han om somrarna besökte sin mor, fru Julia Malm, vilken jämte sin syster, fröken Octavia Hegardt, hörde till Gustavsbergsbadortens stamgäster.

Av Jonseredssläktingarna stod den blide, gladynte farbror Axel oss närmast. Då och då kom det brev från honom till Mamma och ibland hälsade han på i vårt hem. En pingstafton, då Mamma väntade honom, hade han kommit, medan vi voro ute med Mamma. Vid vår hemkomst skyndade han att gömma sig bakom en dörr, ett skålmstycke, som vi livligt uppskattade. Efter Mammans död var det särskilt Gustaf, som genom sina besök på Jonsered och sitt vänskapsförhållande till farbror Axel blev den sammanhållande länken.

Sedan farbror Axels yngre son, John, inköpschef vid Jonsereds fabriker, år 1941 avlidit, finns det ingen - med undantag av Johns änka, Elsa Borg - Nielsen - kvar av Jonseredssläktingarne. Johns broder, Vilhelm, emigrerade för många år sedan till Amerika. En dotter till honom kom över till Sverige för att omplanteras på Jonsered, men försöket misslyckades, och hon återvände till Amerika. Farbror Axels båda döttrar de söta och älskliga flickorna Svea och Lilly, dogo i unga år omkring sekelskiftet, kort efter

varandra och båda i lungsot liksom tidigare deras moder. Ej långt före Sveas död eklaterades hennes förlovning med numera öfveringenjör Emil Spetz.

Mostrarna.

Alla Mammas systrar, till antalet fyra, voro med mer eller mindre starka band införlivade med vår familj. Moster Tekla var omedelbart i Mammas tjänst och vistades ständigt i vårt hem, i moster Augustas skola fingo vi vår första undervisning, åt moster Ma anförtroddes vårt skolhushåll i Göteborg, och moster Hulda, som var lärarinna vid Gustavsbergs internatskola, en donation sedan 1700-talet av sjörövaren Anders Knappe Hansson, kom ofta på besök och var framför allt den traditionella och efterlängtnade julgästen. Med undantag av moster Augusta, vilken som nämnt var vår lärarinna, ingrep ingen av dem direkt i vår uppfostran. Men på grund av det ständiga umgänget och möjligen förefintliga gemensamma eller likartade arvsanlag tade de i någon mån åtminstone ha påverkat vår karaktärsdanning. De voro alla präktiga och dugliga människor, var och en på sitt område, med somliga egenskaper starkt markerade. Hos moster Tekla kunde inte ens en utomstående undgå att imponeras av den omutliga redbarheten och rättrådigheten; hos moster Augusta beundrade man självbehärskningen och tålmodet, prövat under en nästan livslång, mer och mer tilltagande dövhet och en, likaledes sedan ungdomen, starkt nedsatt synförmåga - en misslyckad operation, utförd i Stockholm av professor Rosander, hade berövat henne det ena ögats ljus och minskat det andras; hos moster Ma värmdes hjärtat av den blida förnöjsamheten och givmildheten, och av moster Hulda kände man sig uppfriskad genom energien och den ungdomliga arbetshågen. Men hos våra mostrar så väl som hos oss alla fanns också sådant, som man icke borde taga efter. Detta bör dock icke få förstöra helhetsintrycket, som var gott och föredömligt.

Våra mostrar hade en anmärkningsvärt god hälsa. Bortsett